

MAŇA

Slovo na úvod

**Rozhovor s Imrichom
Vaškom**

Novinky z rodinky

**Úvaha Veroniky
Hoffmannovej**

SLOVO NA ÚVOD

Ani sme sa nenazdali a Maňa zavŕšila desiaty rok svojej existencie. Nik z nás však netušil, že to už s nami neoslávi tá, kvôli ktorej všetko začalo. Teta Marienka nás navždy opustila ani nie týždeň pred „Maňa narodeninami“. Zanedlho po jej odchode sme začali premýšľať, čo bude s Maňou ďalej. Prestaneme ju vydávať? Alebo budeme pokračovať? Bolo nám jasné, že je to otázka, na ktorú nebudeme vedieť rýchlo odpovedať.

Čas plynul a Vy ste nám vyjadrovali svoje názory. I keď boli rôzne, zo všetkých sme cítili veľkú účasť a podporu. Napokon sme dospeli k jedinému záveru – pokračovať. Možno menej často a trochu inak, ale predsa. Pokračovať. Sme si istí, že to je to, čo by chcela aj teta Marienka. Maňa bola robená hlavne pre ňu, no stal sa z nej rodinný časopis. Maňa bude stále robená aj pre ňu – a na jej pamiatku, kým bude niečo dávať aspoň niekomu z Vás, našich čitateľov.

Čo sa týka praktických informácií, Maňu plánujeme vydávať dvakrát do roka – v auguste, kedy mala teta Marienka narodeniny, a na Vianoce. Zo stálych rubriík bude zrušená Maňa anketa o najlepšieho herca, herečku, speváka, speváčku a skupinu, ktorá už, myslíme si, bez losovania výhercov v tetinom Marienkinom byte za jej účasti nemá význam. Pribudne možno taketo „Slovo na úvod“ – a uvidíme, či aj niečo iné. Čo sa týka názvu časopisu, bude mu ponechané meno „Maňa“, ale s podtitulom „Na pamiatku Marienky Mečiarovej“. Sme stále otvorení aj Vaším nápadom, návrhom, či príspevkom.

Táto Maňa je posledná vychádzajúca v „starom šate“. Pripravovať sme ju začali už dávno predtým, ako nás teta Marienka tak rýchlo a nečakane opustila, Boh však od začiatku predvídavo viedol všetky naše kroky. Len pre zaujímavosť, napríklad článok prievidskej poetky Veroniky Hoffmannovej, priateľky tety Marienky, som dostala už minulý rok v lete. Hneď som ho zaradila do tohto čísla, hoci som netušila, aká aktuálna bude téma smrti v tomto období pre celú našu rodinu – nielen z dôvodu slávenia veľkonočných sviatkov.

Verím, že teta Marienka už na nás hľadá z neba, a že riešenie, ku ktorému sme dospeli, je správne. Veľkú vďaka za podporu osobitne vyslovujeme našim rodičom a starkým, Milankovi Petrášovi, Kvetke Ďurčovej, pánu dekanovi Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity Imrichovi Vaškovi, pátrom Pavlovi Kollárovi a Jánovi Hríbovi, sestričkám Daniele a Miriamke, „starému Necpaľanovi“ Emilovi Mendelovi žijúcemu v USA, Danielovi Shawovi zo skupiny Heaven's Shore a všetkým ostatným, ktorí nás počas tých „redaktorských“ rokov mnohokrát povzbudili a dodali nám chuti do ďalšej činnosti (okrem členov rodiny to boli hlavne pátri Ján Lichtner, Alojz Orlický, Vojtech Dávid, diakon a psychiater Max Kašparů, básnik Milan Rúfus, prešovský univerzitný kaplán Ján Knapík, prievidská poetka Veronika Hoffmannová, babičky „z autobusu a kostola“ a mnohí iní). Najväčšia vďaka však patrí tete Marienke, ktorá nás tak vytrvalo čítala, a Bohu, ktorý nám dal možnosť niečo takéto robiť. Vďaka.

Za celú redakciu časopisu Maňa

Petra Humajová.

NOVINKY Z RODINKY

20. decembra oslávil Tonko Mečiar svoje sedemdesiate narodeniny. Redakcia mu v mene celej rodiny dodatočne želá k jeho jubileu všetko najlepšie.

27. decembra oslavovali Filka Petrášová a Evka Humajová svoje meniny. Keďže v tento deň zavítali k Humajovcom a Petrášovcom i koledníci Dobrej noviny, vystriedalo sa u nich približne 40 hostí. Oslavy prebehli v dobrej nálade a v ich závere nechýbalo tradičné hľadanie si topánok, ktoré pri svojom počte len tak lákajú k ich zamiešaniu...

Silvester 2006 znamenal pre členov Necpalanky po predošlých rokoch oddych – počas tohto dňa totiž nikde nehrali. Milanko a Peťko Petrášovci so svojimi rodinami sa ho rozhodli stráviť na prievidskom námestí.

Na Nový rok, 1. januára 2007, mal Peter Petráš st. vzácny telefonát – volal mu dávny kamarát Emil Mendel z Ameriky. Keďže Peter práve nebol doma, ale na návšteve u svojho syna Peťa, Emil mu zavolať i tam.

Začiatok januára strávil Kamilko Petráš v Bratislave u svojho syna Romana, ktorý si tu kúpil nový byt. Kamilko (neskôr sa k nemu pridala aj manželka Vlasta) mu pomohol pri prerábaní a po návrate do Necpál už len skonštatoval, že byt je naozaj pekný a ľudia, ktorí bývajú v tom istom vchode, vyzerajú byť slušní.

Na Troch kráľov, v sobotu 6. januára, sa v Kultúrnom dome Necpaly uskutočnil už 5. Necpalský ples. Peťo Petráš ml. spolu s Necpalankou mal opäť všetko dobre zorganizované a „plesujúci“ si užili zábavy viac ako dost'. Samozrejme, že nechýbala voľba necpalského richtára, a tak Božka Šovčíková po zhrnutí udalostí svojho „richtárčenia“ odovzdala vedenie Necpál Kvetke Ďurčovej. Necpalanom sa z plesu veľmi nechcelo a niekoľkých ste tam mohli zazrieť ešte i o šiestej ráno. Možno k tomu prispeli aj „šarmantní čašníci“ Martin Humaj s kamarátom Romanom Píšom, ktorí sa počas celej noci starali nielen o bufet, ale aj o jeho zákazníkov.

31. januára dostal Peter Petráš st. mimoriadnu návštevu – „fašangovať“ k nemu prišli jeho súrodenci, Betka Karaková a Kamilko Petráš. Nielenže mu zaspievali niekoľko piesní so sprievodom harmoniky, ale aj priniesli pravú slaninku napichnutú na ražni.

Začiatkom februára mali školáci v dôsledku chrípkovej epidémie neplánované prázdniny. Doma si užili viac ako týždeň voľna.

V piatok, 2. februára, odcestovali sestry Petra a Matka Humajové do Púchova ku kamarátke Katke Vaštíčkovej, aby u nej tak ako aj po minulý rok strávili víkend počas celoslovenského stretnutia mladých On je živý. Toto stretnutie usporadúva každoročne komunita Emanuel a jeho súčasťou sú sv. omše, chvály, adorácie,

prednášky, koncerty a Večer milosrdenstva – celovečerná poklona s možnosťou dostať sa bližšie k Bohu prostredníctvom sviatosti zmierenia, modlitby či požehnaní.

Vo štvrtok, 8. februára, nás v ranných hodinách navždy opustila Marienka Mečiarová. Zomrela v bojnickej nemocnici na následky zápalu pľúc. Na jej pohrebe v pondelok, 12. februára, sa zišlo množstvo rodinných príslušníkov i priateľov, ktorí jej svojou prítomnosťou prišli odovzdať svoj posledný pozdrav.

Od 12. do 17. februára pobudol Peťko Chudý na lyžiarskom výcviku v Žiarskej doline. Gymnázium V. B. Nedožerského, ktoré navštevuje, sa tu stretlo i so študentmi prievidského piaristického gymnázia. Počas týždňa prežitého lyžovaním dopadli však „nedožerskí“ lepšie: kým „piaristom“ ukradli niekoľko mobilov a fotoaparátov, ich si zloději „nevyhliadli“.

14. februára 2007 uplynulo 10 rokov od vydania prvého čísla nášho rodinného časopisu Maňa.

V stredu, 21. februára, vystupovala Maťka Humajová na triednom večierku pani učiteľky Alice Karpišovej. Bettina polka od Bedřicha Smetanu sa jej vydarila, hoci, ako povedala, ju začala hrať v oveľa rýchlejšom tempe, ako bola zvyknutá. Odmenu jej bol dlhotrvajúci potlesk.

V stredu, 28. februára, sa v Kaplnke sv. Alberta pri Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku začal už siedmy ročník cyklu Krížové cesty v slovenskej i svetovej literatúre. Prvú z nich (od Maria Luziho) predniesli Petra Humajová so spolužiačkou Katkou Vašítkovou. V ich prevedení odznela rovnako krížová cesta od Jána Pavla II. o týždeň neskôr, 7. marca.

Začiatkom marca strávil Milan Petráš víkend na duchovných cvičeniach u saletínov v Chrenovci. Týchto duchovných cvičení sa každoročne zúčastňujú všetci mimoriadni rozdávatelia svätého prijímania z prievidskej farnosti.

26. marca sa Petra Humajová zúčastnila literárnej exkurzie do Martina. Spolu s ostatnými študentmi slovenského jazyka a literatúry navštívila najskôr literárne múzeum v bývalej budove Matice slovenskej, potom Národnú knižnicu v blízkosti Národného múzea.

Vo štvrtok, 29. marca, sa Jožko Humaj dožil svojich 50. narodenín. V piatok, 30. marca, oslávila jeho manželka Evka 45. narodeniny. Celá redakcia im k ich jubilejným rokom želá všetko najlepšie.

V sobotu, 31. marca, sa rodina Petra Petráša ml. zúčastnila na oslave „päťdesiatky“ Erikinho brata Pavla Páleša. Rodinné posedenia sa uskutočnilo v reštaurácii „U Floriána“ na sídlisku Žabník.

Petra Humajová

ROZHovor MILOSRDNÉHO BOHA S HRIEŠNOU DUŠOU

(Úryvok z Denníčka sv. Faustíny Kowalskej)

Ježiš: „*Neboj sa, hriešna duša, svojho Spasiteľa. Ja prvý sa približujem k tebe, lebo viem, že sama od seba nie si schopná povzniesť sa ku mne. Neutekaj, dieťa, od svojho Otca, porozprávaj sa so svojim Bohom milosrdenstva, ktorý ti chce sám povedať slová odpustenia a zahrnúť ťa svojimi milosťami. Ó, aká drahá mi je tvoja duša. Do svojich dlaní som si ťa zapísal. A vryla si hlbokú ranu do môjho srdca.*”

Duša: „*Pane, počujem tvoj hlas, ktorý ma volá, aby som sa vrátila zo zlej cesty, ale nemám ani odvahu, ani silu.*”

Ježiš: „*Ja som tvojou silou, ja ti dám silu do boja.*”

Duša: „*Pane, poznám Tvoju svätosť a bojím sa ťa.*”

Ježiš: „*Prečo sa bojíš, dieťa moje, Boha milosrdenstva? Moja svätosť mi neprekáža, aby som bol k tebe milosrdný. Pozri, duša, pre teba som ustanovil trón milosrdenstva na zemi. Tým trónom je svätostánok a z toho trónu milosrdenstva túžim zostupovať do tvojho srdca. Pozri, neobklopiť som sa ani družinou, ani strážou, máš ku mne prístup v každej chvíli. V každom okamihu dňa sa chcem s tebou rozprávať a túžim ti udeľovať milosti.*”

Duša: „*Pane, bojím sa, či mi odpustiš moje hriechy, moja úbohosť ma naplňa hrôzou.*”

Ježiš: „*Moje milosrdenstvo je väčšie než tvoja úbohosť i úbohosť celého sveta. Kto môže zmerať moju dobrotu? Kvôli tebe som zostúpil z neba na zem, kvôli tebe som dovolil, aby ma pribili na kríž, kvôli tebe som dovolil kopijou otvoriť moje najsvätejšie srdce a otvoril som ti prameň milosrdenstva. Prichádzaj a načieraj milosti z toho prameňa nádobou dôvery. Skrúsené srdce nikdy neodmietnem, tvoja úbohosť utonula v priepasti môjho milosrdenstva. Načo by si mala so mnou viesť spor o tvoju úbohosť. Urob mi radosť tým, že mi odovzdáš všetku svoju biedu a celú svoju úbohosť, a ja ťa naplním pokladmi milostí.*”

Duša: „*Premohol si, ó, Pane, moje kamenné srdce svojou dobrotou. Hľa, s dôverou a pokorou sa približujem k tribunálu Tvojho milosrdenstva (ide o sviatosť zmierenia), rozhreš ma sám rukou svojho zástupcu. Ó, Pane, cítim ako milosť a pokoj naplnili moju úbohú dušu. Cítim, že ma skrz-naskrz preniklo Tvoje milosrdenstvo, Pane. Odpustil si mi viac, než som sa odvážila očakávať alebo bola schopná pomyslieť. Tvoja dobrotá prevýšila všetky moje túžby. A teraz Ťa pozývam do svojho srdca, preniknutá vďačnosťou za toľké milosti. Blúdila som ako márnokratné dieťa po nesprávnych cestách a Ty si neprestal byť mojím Otcem. Rozmnožuj vo mne Tvoje milosrdenstvo, lebo vidíš, aká som slabá.*”

Ježiš: „*Dieťa, nehovor už o svojej úbohosti, lebo ja sa na ňu už nepamätám. Počúvaj, dieťa moje, čo ti túžim povedať. Pritúl sa k mojím ranám a čerpaj z prameňa života všetko, po čom len tvoje srde zatúži. Pi z prameňa života plnými dúškami a neustaneš na ceste. Pozeraj na jas môjho milosrdenstva a neboj sa nepriateľov svojej spásy. Oslavuj moje milosrdenstvo.*”

ODCHOD NÁDEJE

Štvrtok, 8. február 2007. Približne o pol piatej ráno odišla z tohto sveta jedna z nás, aby našla večnú radosť. Aby našla miesto, kde sa skončí jej utrpenie, kde bude oslobodená od svojho nehybného tela, kde bude môcť opäť skákať, hýbať rukami i nohami. Navždy nás opustila naša teta Marienka. Po správe o jej smrti mi nezostávalo iné ako padnúť na kolená a ďakovať za jej hrdinský život, za príklad nesenia utrpenia, ktorý je hodný nasledovania...

Sklerózou multiplex trpela teta Marienka viac rokov, ako som ja na svete. „Odkakživa“ som vedela o jej diagnóze – a vedela o nej aj ona. Predsa si ju však nepamätám inú ako usmiatu. Vo svojich predstavách ju opäť vidím, ako nasadá do svojej modrej škodovky (ktorú som ja volala trabant, čím som tetu Marienku „smrteľne“ urážala) a vezie nás do svojho rodičovského domu („do Hiergov“).

Cestou sa však zastavuje v nespalských potravinách, aby nám kúpila Jesenku – sladké kondenzované mlieko, ktoré sme mali tak radi. V ceste pokračujeme až potom – a k šťastiu nám v tom okamihu nechýba nič viac...

Nedeľa bola vždy spoločným stretnutím. My sme chodievali v tých časoch na rannú sv. omšu (aby sme mohli doobeda sledovať reláciu Od Kuka do Kuka) a cestou sme pozerali do „Hierge“ dvora, či tam má teta Marienka zaparkované auto. Potom okolo pol jedenástej doobeda sme sa všetci zišli – starká so starkým, celá naša rodina, ujo Peťo s rodinou, prípadne ešte ďalší ľudia. Vítal nás prastarký, ujo Lojzko – a ona. Kým mohla. Dnes už sú všetci na druhom svete a dom v tej dávnej podobe neexistuje. Dobré si však pamätám na to, ako teta v zime kúrila v kuchyni drevom a papierom

a ako v Necpaloch trávila letá, kým ešte vládala sedieť na vozíčku. Mala rada hudbu, spev, zábavu i hranie kariet. Často lúštila krížovky, čítala „zaľúbené“ romány a pozerala filmy Rosamundy Pilcherovej. Boli spestrením jej života, ktorý sa vedel rozdávať druhým...

Povolanie zdravotnej sestry ju naplňalo. Hovorilo sa, že k starým ľuďom mala prístup ako nikto na celom oddelení. Ona sama v nich videla svojich rodičov, ktorých si veľmi vážila, preto jej nepripadalo „zaťažko“ rozdať svoju lásku i týmto ľuďom, ktorí sa im svojím vekom i starosťami tak veľmi podobali... Pracovala ešte i vtedy, keď už nevládala veľmi chodiť. Až prišiel „osudný“ deň D – osudný v mnohých smeroch. Bola to nedeľa a ja som bola sama doma - chorá. Naši boli všetci u Hiergov a bola tam i ona. Pri prechádzaní cez kuchyňu sa jej nepodarilo rukami dobre zachytiť, spadla a zlomila si ruku. Musela zostať v nemocnici. K tomu všetkému sa pridala ešte chrípková epidémia a zákaz návštev a bolo treba hľadať nejaké „náhradné“ riešenie kontaktu. Svitol 14. február 1997 a my sme „vydali“ prvé číslo časopisu Maňa, aby sa teta Marienka v nemocnici nenudila. Ona i celá

nemocničná izba tento detský pokus (ved' najstarší z nás mali vtedy 12 či 13 rokov) vrelo podporila a podporovala i ďalej. Odvtedy Maňa vychádzať neprestala. Teta Marienka sa už nedožila jej desiatych narodenín...

Osem rokov na posteli, odkázaná na iných. Ťažké muselo byť prijať už „len“ toto. Predsa nás však vítala s úsmevom a dokázala žartovať s nikdy nekončiacimi nápadmi. Rada nám recitovala ruskú básničku o „zájčikovi“, ktorý si vyšiel „paguľať“, hlavne nás však dokázala vypočuť. A modliť sa za nás. Vďačíme jej za veľa vecí, ved' všetko prežívala s nami. Písomky, skúšania, trampoty. „No, koľko to ešte máme skúšok?“ pýtala sa ma často počas tohto skúškového obdobia. Nie „koľko máš“, ale „koľko máme“. Vždy brala moje „starosti“ za svoje a myslím, že aj práve vďaka jej modlitbám dopadli nakoniec vždy dobre.

Naše posledné stretnutie sa odohralo približne týždeň pred jej smrťou a mám naň veľmi pekné spomienky. Môžem ho nazvať rozlúčkou a teta Marienka z neho mi už takto navždy zostane v pamäti. Hoci bola toľké roky ležiacou pacientkou, množstvo ľudí na jej pohrebe svedčilo o tom, že nežila pre seba. Inak by za ten čas na ňu mnohí zabudli. Teraz sa však zišli všetci, ktorých mala tak rada a ktorí mali radi ju, aby jej odovzdali posledné zbohom. Naozaj ich nebolo málo.

Starostlivosť o tetu bola veľmi náročná a únavná, no popri nej sa vyformovali ďalšie hrdinské charaktery našej rodiny. Myslím, že nielen vďaka, ale aj obdiv celej našej rodiny patrí hlavne tete Lydke, ktorá sa o tetu Marienku dokázala starať až do posledných dní. Popri nej sa však veľkou obetavosťou vyznačovala aj teta Anka, starká Filka, naša mamička Evička a mnohí iní. Teraz, keď je už teta Marienka v nebi, určite môžu rátať s jej pomocou. Rovnako ako my všetci...

„Utrpenie nielen berie, ale aj nesmierne veľa dáva,“ povedal v rozhovore pre náš časopis básnik Milan Rúfus. Vedel, o čom hovorí, ved' sám žije s postihnutou dcérou. A myslím, že to vieme aj my, čo sme žili v tetinej blízkosti. Neverím, že by k nej niekedy prišiel niekto, čo si od nej nič neodniesol. Zdanlivo bezmocná, nehybne ležiaca na posteli, dokázala rozdávať toľkú radosť a optimizmus, akú nedokážu dať ani mnohí zdraví. „Sú ľudia, ktorí dokážu zo svojej choroby vyťažiť kapitál – a sú ľudia, ktorí nedokážu vyťažiť kapitál zo svojho zdravia,“ povedal nám v rozhovore český psychiater a diakon Max Kašparů. Teta Marienka prežívala svoje utrpenie s Kristom, preto nebolo pre ňu problémom vyťažiť „kapitál“ zo svojej choroby.

Na záver by som si dovoľila zacitovať ešte odkaz tete Marienke z rozhovoru s prešovským univerzitným kaplánom Jánom Knapíkom. Ten o nej povedal: „To, že trpí takýmto spôsobom, má veľký význam nielen pre ňu, ale aj pre ľudí okolo nej. Ak to dokáže prijímať ako utrpenie s Kristom a obetovať za nich, vyprosuje im takýmto spôsobom milosť a Božie požehnanie. A tým robí strašne veľa. Nikdy na tejto zemi nebude vidieť všetko ovocie svojho utrpenia, ale raz sa to dozvie.“

8. februára 2007 nastal ten čas. Teta Marienka odišla - nie aby nás opustila, ale aby zostala s nami. Aj preto si myslím, že je oprávnené nazvať jej odchod odchodom nádeje. Nádeje, že „tam hore“ na nás nezabudne...

Odpočinutie večné daj jej, ó, Pane...

Petra Humajová

ROZHOVOR

S DEKANOM FILOZOFICKEJ FAKULTY KATOLÍCKEJ UNIVERZITY V RUŽOMBERKU

IMRICHOM VAŠKOM

Vždy ho nájdete na dekanáte, hneď za dverami s nápisom „Klopte a otvorí vám.“ Hostia sú preňho Boží poslovia, preto ich všetkých víta s úctou. Doc. PhDr. Imrich Vaško CSc., m. prof. KU. Na tituloch mu nezáleží. Ako on vraví, je len „prvý medzi rovnými“. A jeho reč – je rečou básnika. Veď čítajte...

Na úvod by ste nám mohli povedať niečo o Vašom detstve...

Moje detstvo je – ako vravievam – z výšin. Zlatou kolískou sú miniatúrne Ondrašovce, v smere juhozápadne od Prešova, kde sa už – už stretá Šariš so Spišom. V historickom erbe obce Ondrašovce sú vyobrazené tri vršky a nad nimi vták. Presne v Heraldickom registri SR na listine stojí: v červenom štíte na strednom, vyvýšenom vršku zeleného trojvršia stojaci strieborný ohliadajúci sa orol v zlatej zbroji. A aj to zodpovedá realite, ich polohe, chotáru a otvorenému priestoru nad nimi, rovnako na všetky svetové strany. O tom sa vie, že obraz vtáka je prastarým symbolom voľnosti, slobody, výšok a diaľok. V našom kresťanskom chápaní môžeme ho vyzdvihnúť, obohatiť, ba skrásliť taktiež o ďalšie znaky. Dozaista býva spájaný s duchovným rozmerom, poslaním, zoslaním, volaním výsosti, vysokosti, budúcej otčiny, nebeskej vlasti...

Vždy hrdo vypovedám, že naši dobrí, predobrí roľnícki rodičia, ako s nimi i tí vekoveční obyvatelia dedinky až dedinôčky, rodili sa, žili, snili v plnosti ťažkého bytia, údeltu života a viery, do vysilenia pracovali, neskonale milovali a uzrozumení či pripravení umierali. Poviem vám, že všade, vskutku v každom okamihu prísneho života boli samosvoji: vo svojich príbytkoch, na dvore, na poli, záhradách, lúkach čistých ako sklo, ako aj v lesoch, pri studienkach, potokoch. Ó, Bože, býval to svet múdrych v jednoduchosti i pilnosti, hojnosti Tvojej lásky!

Nás bolo deväť detí, dve ako anjelíci po týždni či po mesiaci (Žofka a Margitka) odišli do neba, sedmoro doposledka sme. Pamätám: ozdobou boli 93-ročný dedko s povest'ou znalca Biblie. Uchovávam si obrázok (Pamiatka na prvé sväté prijímanie dňa 9. júna 1946), birmovku sme stihli ešte pri biskupovi Čárskom.

Aha, ešte údaj o domoch a ľuďoch v nich: do alebo niečo nad 200 obyvateľov.

Dnes, keď sa navraciam tam na sviatky, som už iba šesťdesiatytretí. K slzám je

to. Kto, povedzte, započul plač ročníkovej duše?! Bývalý skazonosný režim všetko vzal ľuďom. Čo už. Nik z dneška nepochopí tú premenu, vlastne tragédiu. Celé katolícke Slovensko sa už z toho nikdy nespamätá.

Výrez z fotky

Je taká fotografia, ibaže neviem, či to ukáže zmenšenina, asi z kraja štyridsiatych rokov, z majálesu, juniálesu, ako sa vtedy konali. Je na nej sotva polovica, teda stovka rodákov všetkých stupňov. Čítajte tie jasavé tváre, to len ja som privážny, pochmúrny, medzi prvými a v čiapke, vraví sa tomu škaredý ako kačiatko.

Kde všade ste študovali?

V rodisku (ľudová škola bola v prednej izbe gazdovského domu), poniže nás druhý dom (1943-1948), tak sme dochádzali 3 km do Chminianskej Novej Vsi na strednú školu (1948-1952), v následnosti vybral som si pedagogickú školu na Kmeťovom stromoradí v Aténach nad Torysou, čo je Prešov (1952-1956), prijali ma na Filologickú fakultu Vysokej školy pedagogickej v Prešove, ktorá sa po zriadení Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v roku 1959 stala jej súčasťou ako zakladateľská filozofická fakulta spolu s lekárskou, my sme boli v Prešove, medicí v meste na Hornáde (1956-1960). Náš diplom je univerzitný. História nám pritkla prvenstvo – ako už absolventi FF UPJŠ v Prešove.

Prečo ste sa rozhodli venovať práve literatúre? Kto patrí medzi Vašich literárnych „favoritov“?

Bohu ďakujem za ten nezaslúžený dar. Milujem slovesné umenie, literatúru, nadovšetko POÉZIU ako Jeho samého. Od svätých bratov (Proglasu) až po Vilka Turčányho, znamenitého prekladateľa tejto skvelej slovansko/slovenskej veľbásne, až po naše dni, nové pokolenia... Boli to vrcholné zjavy od Jána Hollého v devätnástom a dvadsiatom veku ako stĺporadia, len sa tak rozžiarac po sebe.

Milan Rúfus a Karol Strmeň podávajú si u mňa ruky a ja som tomu nesmierne rád. Rovná sa to božskému.

Až priamo milosti.

Zas a znova: je to k slzám, Pán môj, Boh môj.

Počas Vašich začiatkov pôsobenia na Prešovskej univerzite ste sa zoznámili s budúcou manželkou Zuzanou. Môžete nám prezradiť niečo o nej?

Dvaja samotári išli týmto pozemským svetom a cez modlitbu ako rozhovorom so

Stvoriteľom sa priblížili na dotyk. Asistent na Katedre slovenského jazyka a literatúry FF UPJŠ a poslucháčka hneď po príchode na štúdium výtvarnej výchovy a slovenčiny. Takže 25. júla 1964 v Chmiňanoch vo farnosti Križovany, kam Ondrašovce patrili, večer o siedmej, nás zosobášil vdp. Ján Marton. A v nás hlboko Oravu i Šariš. Ja, Imrich... Ja, Zuzana...

Pekná, čistá, verná po samo Absolútne. Až ma do večnosti predišla. Múdra, čítavá, maliarka, poetka. Bez nej som stratený. Lež nosím v sebe jej večný sen.

Všetkým jej bol vzťah, vzťahy. City a intelekt medzi nami. A v nás.

Aké bolo spolužitie dvoch umelcov? Vy zapálený pre literatúru, ona i pre maliarstvo...

Na výsosť. Museli byť hĺbočiny i výšiny. Žiadne trc-frc. Pravosť a krása. Zbožnosť (milovala deviatniky).

Udržať si vieru počas ťažkých rokov komunizmu nebolo ľahké. Ako ste prežívali toto obdobie?

V uzavretí/ zovretí. Rodina ako puto, pevnosť, držanie sa za ruky.

Ako vnímate vznik Katolíckej univerzity a osobitne jej Filozofickej fakulty, ktorej ste dekanom? Myslíte si, že štúdium na nej môže dať študentom čosi viac ako na iných školách? Ako vidíte jej budúcnosť?

Zázrak pre Slovensko a strednú Európu v Jubilejnom roku 2000. Filozofická fakulta je moja láska. I študenti. Duch Svätý dáva vzrast. FF KU má pri terajšom rozmachu nádej stať sa raz výkvetom katolíckej inteligencie.

Študenti Vás vnímajú ako veľmi srdečného človeka, človeka, ktorý žije medzi nimi a je jedným z nich. Ako Vy vnímate terajších mladých?

Nevynímam sa spomedzi nich, ani spomedzi učiteľov. Chcu byť vediaci i vidiaci. Ešte sú hmlý. Idú si za svojím. Potrebným. To je podstatné.

Od začiatku môjho štúdia máme u Vás veľkú podporu pri vydávaní nášho rodinného časopisu Maňa. Teraz sa jeho „život“ nachádza v zlomovom bode – navždy nás opustila tá, pre ktorú bol založený, a pre ktorú malo jeho vydávanie zmysel, naša teta Marienka. Myslíte si, že Maňa môže niečo niekomu „dávať“ i ďalej?

Rozhodne. Má úroveň zásluhou vás. Pracujte. Tvorte. Viem, je to – ako hovorí Milan Rúfus – to ťažké. Ale čo je v živote ľahké?

Záver rozhovoru už patrí Vášmu odkazu našim čitateľom...

Per aspera ad astra. Strmou cestou ku hviezdám. A to je vám všetkým aj sebe. V duchovnom odkaze toho, o čom je reč: BYŤ VERNÝ.

Ďakujem za rozhovor!

Petra Humajová

ZAMYSLENÁ...

(Úvaha prievidzskej poetky Veroniky Hoffmannovej)

Aké je veľavýznamné a tajuplné slovo SMRŤ... Ako často ho skloňujeme v našom živote, keď sa jej dotkneme cez stratu blízkeho človeka, cez prirodzené smerovanie života k ukončeniu našej pozemskej cesty, cez jej mnohoraké podoby v osudoch ľudí. Ale aj cez jedinú spravodlivú daň a poznanie, že smrť berie všetkých a všetko bez rozdielu. Je to akási pomyselná spojnica, ktorá určuje kedy a kde. Aby nakoniec prijala všetkých., ktorí boli, sú a budú...

Od nepamäti vzbudzovala v srdciach ľudí strach, tajomno, ale aj bázeň a pokoru. Predstavovali si ju ako zubatú, hrkotajúcu kosť s kosou, v tom lepšom prípade ako prievozníka vo svete gréckych bájí, zahmlenú a bezpohlavnú postavu kráčajúcu (ne) priestorom a časom.

Aké miesto má však v našom osobnom živote? Desí nás až tak, že radšej o nej ani nehovoríme. A to je chyba. Zatvárame pred ňou oči, na otázky detí o jej osudovej nezastupiteľnosti radšej zmeníme tému, pretože nie sme schopní podať adekvátnu a pravdivú odpoveď na otázku, ktorá je taká dôležitá a jednoduchá zároveň, k jej pochopeniu. vymýšľame si slaboduché báchoroky o nebi s obláčikmi, hororovsky utrúsime „Zakopú ťa do zeme a basta.“ alebo povieme svojsky: „Nemáš čo robiť? Neotravuj...“ Stačilo by však povedať: Odišiel, a zároveň je tu s nami, v našich srdciach, v našej myslí, v našich spomienkach. Zanechal svoju stopu v našich životoch svojou láskou, ľudskosťou a možno aj tým, čo už má práve deliaca brána Tajomstva smrti vyrovnat'. Ostré hraby zaobliť a do istej miery aj ospravedlniť.

Chceli by sme, aby nejestvovala, aby neprichádzala privčas. Akoby sme si objednávali taxík, presne na hodinu a na nami určenom mieste. Na takéto ľudské pravidlá sme však primalí a prislabí. Pretože sme živí a smrteľní zároveň.

Elixír života nejestvuje, hoci sa človek snaží – a často proti pravidlám Vyššej Hry – namiešať akési farebné nápoje, ktoré sú však dočasu a na jedno použitie. Či je to na poli medicíny, chémie, fyziky a čo ja viem ešte čoho. Miešame morálku s nemorálnosťou, človeka s Bohom, etiku s genetikou, klonujeme ovce, aby sme dokázali sebe samým, že sme novodobým stvoriteľom. V praktizovaní eutanázie zas veľavravne vysvetľujeme, že je to v prospech človeka a nie spoločnosti, ktorá kalkuluje s vysokými výdajmi pre chorých. V inej rovine zas zabíjame ospravedlnením, že ešte to nie je dieťa – ale iba také čosi, čo má dva centimetre... Čím viac sme naplnení pýchou, tým viac sa pohybuje medzi mantinelmi pomyselného ocelového zariadenia, ktoré človeka v konečnom dôsledku miesto víťazstva zlisuje na prach a dym. Splietame, že až príde tá chvíľa, aby smrť nebola krutá. Aby nebola taká či onaká... Myslím si však, že tak ako prijímame život, mali by sme vedieť a dokázať prijať aj jeho prirodzený prechod na opačnú stranu iného

sveta, do sveta niekým z nás tušeného. Či sveta s otáznikom???

Mylne prikladáme a prisudzujeme smrti aj to, čo jej nepatrí. Priebeh nevyliciteľnej choroby, predčasné ukončenie života svojím či iným zavinením, nehodu s tragickým koncom, neopatrnosť v našom živote, ktorá si vyberie tú najväčšiu daň, atď... To však nemá nič z toho, čo by bolo identické so smrťou a s jej prapodstatou, s jej bytím. Tá prichádza ako následok ako výsledok spomínaných udalostí a diagnóz. Zjednodušene povedané, vyrovnáva a ukončuje utrpenie zapísané v tvári takéhoto človeka. Hovoríme: „Vyzeral, vyzerala, ako by spal, spala...”

Môžem potvrdiť z vlastnej skúsenosti, že smrť je svojím spôsobom milosrdná, vykupujúca a prichádza nakoniec, keď už niet okolností, ktoré by prinavrátili život. Sú však aj ľudia, ktorí mali zážitok klinickej smrti. A tí, po návrate do života, sú jednoducho iní. Sú zmenení v tom zmysle, že prehodnocujú svoj doterajší život. Zrazu vidia svet a seba inými očami, chápu a objavujú zmysluplné hodnoty života. Zasiahla ich elektrizujúca metamorfóza – následným dotykom a priblížením sa k čomusi tajomnému a predsa na chvíľu spoznanému.

Mali by sme nájsť odvahu myslieť aj na túto stránku života, pretože je detinské a pomýlené tváriť sa, že nejestvuje, že mňa sa to ešte nedotýka. Neschováme sa pred ňou pod posteľ, ani do skrine. Nepodplatíme ju žiadnou menou.

Keď prichádza na svet dieťa... V rodine už pred narodením panuje eufória pri pomyslení na príchod človečika. Je to prirodzené – tak to má byť!!! Malo by však byť tiež samozrejmé, že aj odchod človeka má mať dôstojnú podobu a pokiaľ možno – nie v samote a opustenosti. Ved' práve cez život častokrát na nás zavanie dych smrti a práve vtedy objavujeme hodnotu života. Vlastného a možno aj iných... Jeho ľudskú podstatu, jeho neopakovateľnosť, telesnú pomínutelnosť a duchovnú nesmrteľnosť. Výnimočnosť, dobrotu...

Moju úvahu o živote a smrti by som zakončila poeticky – a hádam pravdivo: Nik neumrie, ak nechceme sami. Stratí sa iba prázdne a zabudnuté. Je to poznanie človeka, ktorá pochopil, že aj smrť má nezastupiteľné miesto v našom smerovaní do inej dimenzie jestvovania...

OSEMSMEROVKA

Babka hovorí dedkovi:

„Prines mi z pivnice dve veci – cibuľu a cesnak.“

Dedko si opakuje:

„Dve veci... Cibuľu a cesnak... Cibuľu a cesnak...“

O chvíľu sa vráti s metličkou. Babka mu vraví:

„Veď som ti vravela, že máš doniesť dve veci.“

(Tajnička – 1 3 3 7)?“

K	U	K	U	R	I	Č	K	A	A	Ď
A	V	V	Í	N	O	A	M	A	K	E
I	M	A	M	A	A	D	O	M	O	K
V	I	D	L	Y	D	O	N	I	A	O
I	E	R	M	I	Á	H	A	L	O	L
D	R	A	Š	L	T	E	E	A	O	O
N	Á	T	P	A	J	N	A	K	T	E
E	M	I	I	A	D	K	Ý	Ť	R	L
S	O	C	R	Á	O	A	Ľ	E	T	Ô
K	K	K	R	A	T	E	V	I	U	T
A	O	Ý	N	L	O	D	O	S	Ť	S

AKCIA, DIVIAK, DNESKA, DOLNÝ, DOSŤ, DVERE, IVETA, KALENDÁR, KEĎ, KOLO, KOMÁR, KOMODA, KUKURIČKA, KVADRATICKÝ, KVALITNÝ, LIMA, LOLA, MAMA, MONA, NEHODA, OKRAJE, SIETKA, STÔL, TEĽA, TOD, VIDLY, VÍNO

Matka Humajová

Starý Arab žije už 40 rokov v Chicagu. Rád by vo svojej záhrade pestoval zemiaky a zeleninu, ale je tu sám a cíti sa už byť starý a slabý. Jeho syn študuje v Paríži a otec sa mu rozhodne napísať e-mail:

„Milý Ahmed, som veľmi smutný, že vo svojej záhrade nemôžem pestovať zemiaky. Viem, že keby si tu bol, záhradu by si mi porýľoval. Mám ťa rád. Tvoj otec.“

Obratom dostáva odpoveď:

„Milý otec, v žiadnom prípade v záhrade nič nerob!!! Schoval som tam „tú vec“. Tiež ťa mám rád. Tvoj Ahmed.“

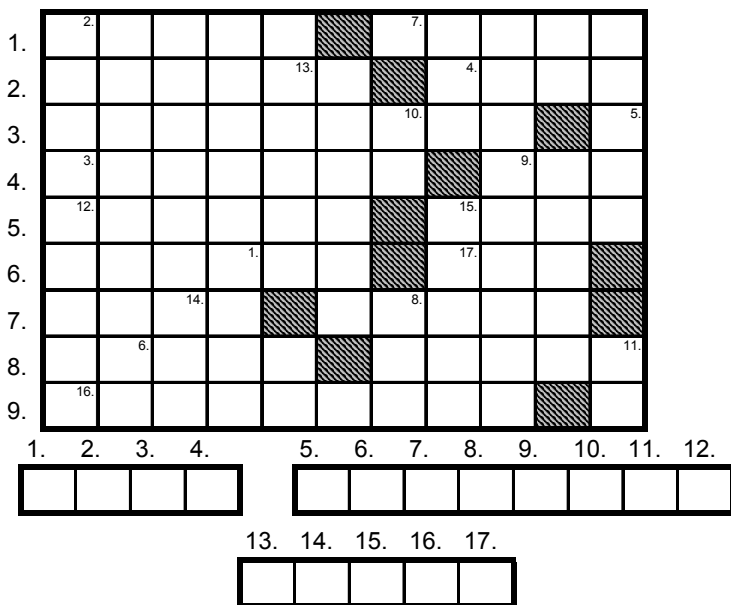
O pár hodín obkľúči dom starého muža americká armáda, námorníci, FBI a CIA. Preorávajú a prerývajú záhradu kúsok po kúsku, prehliadajú každý milimeter, ale nič nenájdu. Rozčarovaní odídu. V ten deň dostáva muž ešte jeden e-mail od syna:

„Milý otec, teraz je záhrada kompletne zrýľovaná a môžeš si do nej zasadiť svoje zemiaky. Viac pre teba z takejto vzdialenosti urobiť nemôžem. Mám ťa rád. Tvoj Ahmed.“

TAJNIČKA

„Pred svojím priateľom sa nemusím ospravedlňovať ani hájiť, nemusím nič dokazovať,...(tajnička)“

Antoine de Saint – Exupéry

1. Psí orgán čuchu – základ našej každodennej stravy.
2. Návod na prípravu jedla – domáce zviera s kvalitnou vlnou.
3. Vec, v ktorej pozeráme rozličné programy – chemická značka dusíka.
4. Typické slovenské jedlo – vnika do vzduchu pri horení.
5. Hlavné mesto Ruska – domáce zviera.
6. Slovenská mena – šiesty mesiac v roku.
7. Kráľ vtákov – určité množstvo.
8. Modrý priehľadný drahokam – obľúbené talianske jedlo.
9. Človek optimistického zmysľania – chemická značka síry.

Maťka Humajová

Mamka sa hnevá, že si malý Ferko nechce odvyknúť strkať prst do nošteká.

„Keď s tým neprestaneš, budeš tučný ako ujo Karol!“

Na druhý deň cestuje Ferko s mamou v električke a vidí tam objemnú pani v požehnanom stave. Celou cestou sa na ňu usmieva, až sa ho tá pani spýta.

„Ty ma poznáš?“

„Nie,“ vraví Ferko, „ale viem, čo ste robili!“

JESUS CHRIST SUPERSTAR

Uplynulo už neuveriteľných 33 rokov odvtedy, čo bol napísaný slávny muzikál Jesus Christ Superstar. Nevieam, aký ohlas v tých dávnych dobách vyvolal, pretože som ešte nebola na svete. Ale viem, že muzikál Jesus Christ Superstar je stále živý. Každoročne nechýba vo veľkonočnom programe našich televízií a nechýba možno ani na našich obrazovkách. Aj ja som ho už videla dobrých párkrát. Nejdem však ani tak písať o ňom, ako o jeho českej verzii. Pretože práve pri nej, v súhre hudby a textu, pri počúvaní CD-čka, bez obrazu, som pochopila, čo v sebe tento muzikál skrýva...

Všetko sa to začalo mojím zdaním o tom, že už mám všetko opočúvané. Hľadala som čosi nové a objavila som to v zbierke CD – čiek mojej spolubývajúcej Laury. Jesus Christ Superstar. Netušila som, že je to naspievané aj v češtine. A tak keď som pri príprave študentského obeda počúvala i text, nevychádzala som z údivu. Odohrával sa predo mnou príbeh posledných siedmich dní Ježišovo života. Sklamany Judáš, milujúca Mária Magdaléna, bezradní veľkňazi, líška Herodes, apoštoli, Pilát... v prevedení, aké som si nikdy nepredstavovala. Možno preto ma to tak zasiahlo...

Všetko začína spevom Judáša. Je sklamaný. Do Ježiša vkladal veľké nádeje. Videl v ňom vodcu ľudu, ale nie Boha. A keď Ježiš zjavuje túto pravdu, Judáš to nedokáže prijať. Zdá sa mu, že davy nasledujú len Ježišovu charizmatickú osobnosť, na tom, čo hlása, im až tak veľmi nezáleží. Svoju nespokojnosť začína prejavovať aj navonok. Vyčíta Ježišovi, že dovoľí Márii Magdaléne, žene so zlou povest'ou, aby bola pri ňom. Je mu ľúto drahej masti, ktorú míňa. Keby ju predali, mali by peniaze pre chudobných. Ježiš má na vec iný názor. Neodsudzuje Máriu Magdalénu, nevyčíta jej predošlý život, pretože každý človek je hriešny. Chudobní budú vždy, on nemôže odstrániť všetko chudobu sveta. Učí ľudí nestarať sa o zajtrajšok, ale žiť pre prítomnú chvíľu. Davy šalejú.

A to sa už nepáči ani židovskej veľrade. Jej členovia sa boja, že ľud si zvolí Ježiša za kráľa. Rímska ríša by si určite nedala vziať tento kus zeme a kruto by sa pomstila. Veľkňazi prichádzajú k jedinému riešeniu: Ježiš musí zomrieť rovnako ako Ján Krstiteľ.

Konflikt medzi Ježišom a Judášom vrcholí počas Poslednej večere. Judáš odchádza dokončiť svoje dielo skazy. Apoštoli nič nevidia. Snívajú o tom, ako budú národy čítať ich evanjeliá. Ježiš na vlastnej koži skusuje, čo je to nepochopenie, strata najbližších priateľov, samota.

Smrteľný zápas v Getsemanskej záhrade... Ježiš vie, čo sa má stať. Všetko preňho stráca zmysel. Nebolo by lepšie, keby ďalej žil? Prečo má svet vykupovať

vlastnou krvou? Prečo je Boh k nemu taký krutý? Zmieta sa v neistote, únave, strate všetkého, volá k Bohu o pomoc, aby nakoniec pokorne odovzdal svoj osud do Božích rúk: „Staň sa vôľa tvoja...” Prichádza Judáš a z bozku robí nástroj zrady...

Bezradný Pilát posielal mlčiaceho Ježiša k Herodesovi. Ten ho vníma ako čarodejníka a mága. Keď mu nepredvedie žiaden „trik“, nahnevaný ho pošle späť k Pilátovi. Pilát ho dá zbičovať a snaží sa mlčiaceho Ježiša zachrániť. Prečo nič nevraví? Či nechápe, že mu ide o život? Svojou odpoveďou o tom, že Pilát by nad ním nemal žiadnu moc, keby mu nebola daná z vyšších miest, Ježiš spečatí svoj osud. Ani Pilát už nemá záujem zachraňovať ho a nad jeho smrťou si umýva ruky. Považuje ho za blázna a bábku, ktorá sa sama nechala vohnať do nepochopiteľného konca...

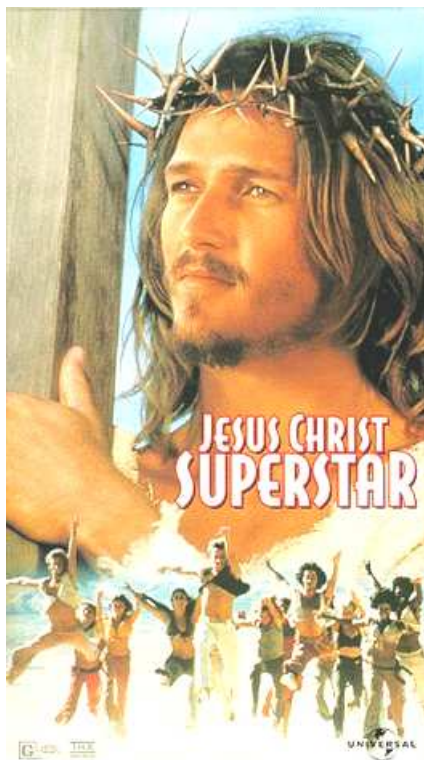
Ježiš na kríži umiera. Zaznieva provokačný spev z dnešnej doby: prečo si Ježiš na svoje dielo vybral takú zaostalú krajinu a taký zaostalý svet? Nebolo by ľahšie hlásať evanjelium dnes, prostredníctvom médií? Rozhlas a televízia by mohli jeho zvesť v mihu sekundy rozšíriť po celom svete. Prečo si teda vybral práve ten čas? Nepovažuje svoju smrť za zbytočnú?

Záverečná hudba v nás necháva doznieť tieto otázky. Bola Ježišova smrť zbytočná alebo nie? Čo znamená pre mňa?

Mnohí ľudia považujú tento muzikál za kontroverzný. Vzťah Ježiša a Márie Magdalény či neprítomnosť faktu zmŕtvychvstania im ubera istotu o správnosti jeho smerovania. Treba sa však na to pozrieť hlbšie...

Muzikál sa zo začiatku nesie v dvoch motivických líniách: vzťah Judáša a Ježiša a vzťah Márie Magdalény a Ježiša. V závere sa celý dej sústreďuje hlavne na Ježišovo utrpenie a smrť. Udalosti a fakty sa autori snažia podať z hľadiska dnešného človeka, často neveriaceho na nadprirodzené veci a zázraky. Všetko je racionálne a z ľudského hľadiska odôvodnené. Iba Ježiš zostáva nepochopeným tajomstvom, na ktoré si musí odpovedať každý sám.

Vzťah Ježiša a Judáša je nosným motívom celého príbehu. V úvode Judáš stráca svoju predstavu o Ježišovi a postupne mu začína dávať najavo odpor navonok logickými argumentmi. Ježišov pohľad je však iný, a tak sa Judáš stáva tým, kto zradí. V závere predstavuje obraz

sa Judáš stáva tým, kto zradí. V závere predstavuje obraz človeka dneška, ktorý tiež často pochybuje o zmysle Ježišovej obety.

Ježiš a Mária Magdaléna... Ich vzťah radšej obchádzame po špičkách, lebo po toľkých znevažujúcich zobrazeniach (napr. Da Vinciho kód) si nevieme tak dobre predstaviť, ako asi sa prejavovala láska tejto „padlej“ ženy k Ježišovi, ktorý bol človekom ako my všetci. Jedno je isté: Mária Magdaléna Ježiša milovala. Robila to, čo je úlohou nás všetkých: milovať Krista a v ňom všetkých ľudí. Český text muzikálu túto predstavu nenarušuje. Mária Magdaléna sama vyznáva, že Ježiš je iný ako ostatní muži. Keby sa správal tak ako oni (aj keď po tom v duchu túži), stratila by svoju predstavu o ňom a zostal by jej len nesplniteľný sen...

Zaujímavo stvárnená je i postava Herodesa. Predstavuje „svetáka“ užívajúceho si život a bažiaceho po senzáciách, čo je zvýraznené i jeho moderným slangovým slovníkom. Keď Ježiš nenapĺňa jeho predstavy, neposiela ho iba preč od seba, ale vyháňa ho von z celého svojho života. Či mnohí z nás nie sú práve takí?

Postava Piláta je vykreslená v zhode s evanjeliovým podaním. Človek, ktorý podľahne davu a dovoľí smrť nevinného. Zbavuje sa zodpovednosti za ňu umytím rúk.

V muzikáli najdramatickejšie vyznieva vnútorný zápas Ježiša v Getsemanskej záhrade. Vidí svoj blízky koniec, zúfalo volá k Bohu a prosí o odňatie trpkého kalicha, aby napokon pokorne sklonil hlavu v odovzdaní sa do Božej vôle. Aká podobnosť s naším životom! I my často zúfalo bojujeme a bránime sa utrpeniu „zubami – nechtami“, kým pochopíme, že víťazstvo nespočíva v zúfalom boji bez šance na úspech, ale v pokornom prijatí a nesení toho, čo nemôžeme zmeniť. Ježiš prijal – a svoju úlohu dokončil...

Hudba je v tomto muzikáli silnou stránkou výrazne podfarbujúcou text. Možno z nej vyčítať radosť, smútok, lásku, bolesť, strach... Najjasnejšie v súčinnosti s textom vyznieva hlavne pri Poslednej večeri. Apoštoli si pokojne spievajú „svoje“ príjemnou melódiou, kým zatiaľ vrcholne napätou hudbou pomedzi to zaznieva konflikt Ježiša a Judáša. Hudba prerastá v tichú bolesť Ježiša nad svojou opustenosťou. Rovnako boj v Getsemanskej záhrade začína pokojne, vrcholí vo vzpieraní sa vlastnému osudu, aby sa stíšil v pokore a odovzdanosti... Hudba vystihujúca charakter Herodesa nemohla byť lepšia.

Záverečná inštrumentálna skladba s názvom Jn 19, 41 predstavuje uloženie Ježiša do hrobu. Môžeme premýšľať nad všetkým, čo sa udialo. Fakt zmŕtvychvstania síce nie je vyslovený, no my ako kresťania o ňom vieme. Preto Ježišova smrť pre nás dáva zmysel a nie je zbytočná. A preto nám aj muzikál Jesus Christ Superstar môže dať pri prežívaní veľkonočných tajomstiev ohromne veľa...

Petra Humajová

AKO SA (NE)STAŤ ZLODEJOM

„Všetky veci z batoha vyložiť, každú si dať označiť,“ oznamujú nám hneď pri vstupe. „Ak sa u vás niečo pri odchode nájde, budete mať problém!“ Vykladáme všetko: desiatu, vreckovky, kalkulačky, perá. Každá vec dostane nálepku s pečiatkou a dátumom, dokonca aj naše bundy a ruksaky. Veci odkladáme do osobitne určeného priestoru. Vstupujeme za prepážku, spoza ktorej sa viac nedá dostať bez odkódovania. Zo správania nadriadených od začiatku cítime len jedno: v tejto chvíli sa pre nich stávame potencionálnymi zlodějmi...

Takto začala naša „jednorázová“ brigáda v nemenovanom meste a na nemenovanom mieste. Išli sme tam skôr zo zábavy ako pre zárobok. Bolo nás viac a brigáda pre nás znamenala čas strávený spolu čímsi užitočným...

„Teraz vás rozdelíme do skupín!“ Dávajú dobrý pozor, aby sa k sebe nedostali nejakí známi. Vopred „rozhádzali“ tých, čo sa na brigádu hlásili spolu. Netušia, že všetci známi sme sa „spolu“ nenahlásili. So spolužiačkou na seba sprisahanecky žmurkneme, keď sa ocitáme v tej istej skupine. Odteraz je našou úlohou počítat výrobky v drogerii.

Museli sme stáť k sebe chrbtom a robiť každá svoje, ale aj tak som mala dobrý pocit z toho, že Mirka je nablízku. Triedenie tovaru a počítanie jeho kusov bolo pre mňa po neustálom učení sa počas skúškového obdobia príjemnou zmenou. Mydlá, zubné pasty, zubné kefky, laky na vlasy, tužidlá, šampóny... Všetko v rozmanitých druhoch a nespočetných kusoch. Na lištu som zapisovala čísla ako 298, 54, 320, 35... Po niekoľkých hodinách sa vo mne vynoril obraz ľudí v rozvojových krajinách. Pozerala som na kopy „prepotrebného“ tovaru ležiaceho v obrovských regáloch „ladom“ a pýtala som sa samej seba: Načo nám je toto všetko? Načo?

„Vy dve... Prestávka!“ Suverénne kráčam priestorom hypermarketu. Zbadám spolužiaka, len čo sa však s ním začnem rozprávať, spoza regálu vybehne hystericky jačiaci žena: „Vy! Vy! Ako si dovoľujete narúšať pracovnú disciplínu?! Ešte raz, ešte raz,“ vreští ďalej, „a TU KONČÍTE!“ Prekvapená sa zmôžem na jedinú: „Ale ja mám prestávku...“ „TO JE JEDNO! INÍ NIE!“ „Dalo sa to povedať aj slušnejšie,“ prebehne mi myslou a snažím sa si spomenúť, či nás niekto upozornil na to, že máme zákaz hovoriť. Som hladná, chcem si ísť vziať desiatu, lenže to nie je také jednoduché. Strážnika musím presvedčiť o tom, že mám naozaj prestávku, až potom odkóduje závoru. No kráča za mnou všade ako duch. Nakláňa sa, keď otváram vak (mohla by som doň predsa hodiť ukradnutý tovar), pozoruje, ako pijem. Zrazu strácam chuť na rožok s nátierkou jedený pod dozorom. Vezmem si iba keksík a miznem za závorou. „Áno, potencionálni zloději musia byť pod dohľadom,“ šepkám si na jeho ospravedlnenie. Nejde mi však do hlavy jedno. Prečo ma za toho potencionálneho zlodēja považujú?

V dnešnom svete už niet viery v dobro. Každý si o každom radšej myslí, že je zlý, a má sa od začiatku na pozore, aby uchránil svoju osobu, svoj majetok, svoje city. Prečo však druhým nedať najskôr šancu? Prečo ich vopred odsúdiť?

Rozbaľujem si keksík a začínam jesť. Začujem za sebou rýchle kroky. Je to strážnik. „Tu nemôžete jesť! Neviete, že na pracovisku je to zakázané? Chodte do kuchynky!“ Opäť niečo, čo mi nik nepovedal. Do kuchynky sa ide cez sklad, do ktorého máme zakázaný vstup. Pri dverách stojí ďalší strážnik, ale odmieta ma

cezeň pustíť. „Veď ja tam vôbec nemusím ísť,“ vysvetľujem mu s polovicou nedojedeného keksíka v ruke. „Ak mi to dovoľíte zjesť tu – žiaden problém!“ Strážnik desať minút telefonuje na rôzne miesta, kým si potvrdí, že mám naozaj prestávku, keksík v ruke je naozaj môj (nálepka ho očividne nepresvedčila) a naozaj ma poslali do kuchynky. Vedie ma cez sklad a ja si sadám medzi zamestnancov, ktorí práve dostávajú večeru – pečené kura a šalát. Pohryziem svoju úbohú polovičku keksíka a „upaľujem“ preč. Samozrejme, cez sklad, kde inokade? Strážnika tým vrcholne rozčúlím, ja si ho už však nevšímam. Prepletám sa pomedzi regály a zovšadiaľ sa ozýva: „Čo tu beháte? Na ktorom úseku máte pracovať? Ako to, že nie ste na svojom mieste? Narúšate pracovnú disciplínu!“ Vysvetľovanie s prestávkou je zbytočné. Konečne nachádzam svoj regál. Postavím sa pri policu, kde som skončila, a začnem rátať. „Vy už ste tu?“ pýta sa začudovane pani, ktorá ma na prestávku poslala. „Máte nárok ešte na 15 minút!“ „Viem,“ odpovedám a rátam ďalej...

Moje miesto pri regáli bolo jediné, kde na mňa nik nekričal. Popri práci som nemohla nevnímať obrovskú grotesknosť a karikatúrnosť postáv pohybujúcich sa všade okolo mňa. Hoci za iných okolností boli možno poslednými z posledných, teraz kričali, rozhadzovali rukami a nadrapovali sa, ako by boli pánmi celého stvorenstva. Kto sa povyšuje, bude ponížený... Oni o tom nevedia?

Hodiny plynú rýchlo. Zdá sa, že tovaru neubúda, stále je čo rátať. Treba si však dávať pozor: podpísať sa na papier pri každom regáli (ale na správne miesto, nie hocikam - aj to mi povedali až potom, keď som to spravila zle), neďívať sa inde, ako do police; nepriblížiť sa k druhej osobe, inak ste hneď ohodnotení „je vás tu priveľa“ a pošlú vás preč. Keby som to všetko vedela predtým, nepremiestnili by ma z relatívne „ľahkej“ drogérie do oddelenia potravín. Chalani rátajú sáčkové polievky, ja premiestňujem dvanásťkilové krabice s ryžou. Pri počítaní si pomáham násobilkou – po pár krabiciach je ťahať sa s ďalšími nemožné a žiadať o pomoc nemám koho. Vlastne, možno by som aj mala, ale – nemám na to nárok...

Práve počas „onej“ noci som si uvedomila, aká dôležitá je dobrá atmosféra na pracovisku. Keby som mohla komunikovať s druhými, určite by to všetko bolo ľahšie a zábavnejšie. Neprišla som sa flákať a neprišla som kradnúť, všetci sa však správali tak, ako by to u mňa považovali za samozrejmosť. Nenápadne sa vo mne vynorila myšlienka: Keď to tak veľmi chcú, čo keby som to spravila? Veď aj tak to už o mne „vedia“...

Sú preč tri hodiny ráno. „Nad'abím“ na spolužiačku, ktorá nemá pojem o čase a ešte jej nedali prestávku. Pracuje ako robot v domnení, že čochvíľa bude polnoc a potom hádam... Nahnevá ma to. Stále sú tu ľudia, s ktorými zaobchádzajú horšie ako so mnou... Katka si prestávku ide vyžiadať, má na ňu predsa nárok. My už nie. Pery mám suché a dopukané od smädu – fľaška s vodou je „za závorou“ a odchádzať z pracoviska s takýmto dôvodom... Ledva si vymôžeme dovolenie ísť na WC. Hltavo pijem pár dúškov vody z vodovodu a ponáhľam sa späť. Pred odchodom „z pozície“ totiž mali pripomienku k tomuto nášmu novému „výmyslu“ spôsobu „flákania sa“. Maslovova hierarchia potrieb im asi nič nehovorí. Neuveriteľné...

Čím ďalej, tým viac mi brigáda začala pripomínať nútené práce v koncentračnom tábore. Bol to síce určite len slabý „odvar“ hrôz páchaných systémom fašizmu či

komunizmu, začala som si však bytostne uvedomovať neprítomnosť čohosi, čo som doteraz považovala za samozrejmosť. Kdesi sa stratila – ľudská sloboda...

Štyri hodiny ráno... Polovicu ľudí posielajú preč, vraj už „nieť práce“. Nám zvyšným prideliť novú úlohu. Tlačia zoznamy výrobkov s už narátanými počtami. My ich máme opätovným prerátaním skontrolovať. Stihnúť to za polovičný čas v polovičnom počte. Nemysliteľné. Výrobky treba predsa najprv nájsť. Potom povyklaďať z políc, zrátať a nauklaďať späť. Krúžim pomedzi regály. „Čo hľadáte? Čo tu beháte? Ved' to je na opačnej strane!“ Konečne nachádzam to, čo hľadám. Vedľa stojacej panej v zamestnaneckom tričku sa slušne spýtam na nejaké nejasnosti, keďže som celkom nepochopila, čo je mojou úlohou („Počúvajte, ja to už opakovať nebudem!“). „ČO JA VIEM?“ kričí. „JA TO ROBÍM TAKTO!“ „Už má asi toho tiež dosť,“ myslím si a s úsmevom sa poďakujem. Nech zažije aspoň trochu „pozitívna“... Nafúkne líca a odvráti tvár...

Rozdávať dobro častokrát nie je ľahké. Aj ja som na to pomaly strácala chuť. Lenže o tom to je. Keď robíme dobre tým, čo nám dobro robia, akúže máme zásluhu? Ľudia nám viac povedia svojimi skutkami ako rečami. Aspoň som už nemyslela na to, že „som zlodej“.

O pol piatej ráno strácam posledné zvyšky trpezlivosti. Túžba po slobode je mocnejšia ako pozitívny výsledok slušného správania sa k jednému z vedúcich. Už po mne nekričí a dokonca mi pomáha. Vchádzam do kancelárie a oznamujem: „Končím!“ (Poradil mi to spolužiak, ktorého už pustili.) „AKO SI TO DOVOLUJETE?“ Odpovedám mlčaním. „Tak si to vybavte s vedúcou!“ Nevieť, kto je moja vedúca, preto idem za ženou, ktorá po mne najviac kričala. Tá mi ešte spraví záverečný výstup, po ktorom mi oznámi, že ona moja vedúca nie je. Vraciam sa späť do kancelárie s tým, že neviem, kto je moja vedúca. Ozve sa výbuch smiechu, nájde sa však ktosi, čo sa nado mnou zľutuje, a privolá ju telefónom. Nasleduje výsluch a nekonečné vypisovanie papierov. Vďačne pozerám na Katku. Ona to už má všetko vybavené, no stojí pri mne a čaká ma. Cítim v nej oporu. Konečne je všetko hotové. Kráčame k východu, tam však stojí strážnik. Odmietá nás pustiť von. Musíme sa opäť vrátiť do kancelárie a prísť za strážnikom s vedúcou. Ten napokon odkóduje závoru a my si môžeme ísť prevziať naše veci. Nečakám už nič iné, iba podrobnú prehliadku a obvinenie z krádeže za čosi, čo som si zabudla dať označiť. Napodiv, strážnik sa očividne na niečo také nechystá. Trasúcimi rukami hádzem na seba veci, dokonca si nechávam aj číslo nalepené na bunde. Von, von! Ponáhľam sa k dverám a z plných pľúc sa nadychujem sviežeho ranného vzduchu zmiešaného s nádhernou príchuťou – s príchuťou slobody... Je to úžasný pocit...

V tú noc som sa naučila veľa. Nielen o tom, ako to v dnešnom svete „beží“, ale aj o tom, čo nám druhí môžu ľahko do mysle „nanútiť“. Nestať sa za takýchto podmienok zlodejom – alebo za iných podmienok čímsi iným – je úloha pre každého ťažká. Existuje však jednotná smerovka riešenia pre všetkých – Boh... On dá silu odolať a vytrvať. Skúsme sa dnes zamyslieť nad svojím životom v Jeho svetle. Ale hlavne nehovorme druhým, že sú zlí. Lebo sa nimi stanú.

Petra Humajová

PAĽO UŠÁK – OLIVA

Predstaviteľ katolíckej moderny, mladý kňaz Paľo Ušák – Oliva (1914 - 1941), nemohol dostatočne rozvinúť svoj talent. Mal len 26 rokov, keď v tatranskej Kvetnici zomrel na tuberkulózu. Vydal jedinú básnickú zbierku - Oblaky, predsa sa však trvalo zapísal do dejín slovenskej literatúry.

Žalm

V martinskej nemocnici modlievam sa k Tebe, Kriste Pane,
odním odo mňa kalich, ktorý pijem odovzdane.

V podvečer prosieva Ťa rytmus chorý mojich vzdychov,
nad ránom zdvíham k Tebe oči láskou mníchov.

A vo dne trpím s Tebou – visíš pri mne -
snáď Tvoje päty cítia moje prsty zimné.

Zvelebujem Ťa so sviecami, ktoré dohárajú,
zvelebujem Ťa so žiaľmi, čo odnášajú listy môjmu kraju.

Zvelebujem Ťa v Getsemani, to je osud všetkých kňazov,
zvelebujem Ťa v ohni, ktorý cítim ako dlane mrazov.

Zvelebujem Ťa za kríž – každý bude oslávený,
zvelebujú Ťa moje muky, akých v svete neni.

Zvelebuje Ťa jedna sestra slzou lásky,
zvelebuje Ťa každý dych môj ťažký.

Zvelebuje Ťa môj nalomený pohľad hmlistý,
zvelebujú Ťa na Orave padajúce listy.

Zvelebujem Ťa farbistými vidinami, bľabotáním,
aby som mohol zvelebovať raz Ťa svojim – zdravím.

V martinskej nemocnici modlievam sa k Tebe, Kriste Pane,
odním odo mňa kalich, ktorý pijem odovzdane.

Madone

I

Keby sa Tvoje rúcho podobalo prvým snehom
Tvoje rúcho odvanutá ľahkosť peny
Tvoje rúcho znásobené blesky
Tvoje rúcho perly lesných víl
Keby sa Tvoje rúcho podobalo prvým snehom
Každý by lásku pochopil

Keby sa Tvoje oči podobali svetlám na
oltári
Tvoje oči ako more
Tvoje oči uprostred plesa
Keby sa Tvoje oči podobali svetlám na
oltári
Keby sa Tvoje oči podobali svetlám mys-
tickým
Keby sa Tvoje oči podobali ružiam melan-
cholickým
Keby sa Tvoje oči podobali veciam nevidi-
teľným
Tvoje oči ako more
uvideli by sme na obzore

Keby sa Tvoje dlane podobali viničným listom
Tvoje dlane bez rán
Tvoje dlane kvety ktoré v noci rozkvitli
Keby sa Tvoje dlane podobali viničným listom
Tvoje dlane nad Franciou nad nami a nad celým svetom
Tvoje dlane dva oblaky svetiel
Tvoje dlane sila La Saletty
Keby sa Tvoje dlane podobali viničným listom
aby ich mohli pobozkať i deti

Ale Tvoje rúcho sa snehom nepodobá
Tvoje oči sa nepodobajú svetlám na oltári
Tvoje dlane sa nepodobajú viničným listom
Tvoje oči svetlá bez mena
Tvoje dlane listy bez mena
Tvoje rúcho snehy bez mena
Preto Ťa nevieme vysloviť
NEPOŠKVRNENÁ

RECEPTY

ŠĽAHAČKOVÉ REZY NESCAFÉ

Suroviny: 6 vajec, 4 polievkové lyžice práškového cukru, 2 polievkové lyžice kryštálového cukru, 6 polievkových lyžíc polohrubej múky, 1 prášok do pečiva, 3 čajové lyžičky kakaa, 6 polievkových lyžíc mletých orechov, 6 polievkových lyžíc mlieka

Postup: Žĺtky s práškovým cukrom vyšľaháme do peny, pridáme mlieko, múku, prášok do pečiva, kakao, orechy a tuhý sneh z bielkov, ktorý sme vyšľahali s kryštálovým cukrom, opatrne premiešame a upečieme vo vymastenom, vysypanom plechu.

Vychladnuté potrieme džemom, na vrch dáme dve vyšľahané šľahačky, do ktorých pri šľahaní pridáme 2 polievkové lyžice kávy NESCAFÉ a práškový cukor podľa chuti. Môžeme prízobit' strúhanou čokoládou.

BIELKOVO-ORECHOVÝ REZ

Suroviny: 9 bielkov, 20 dkg jemného kryštálového cukru, 12 dkg orechov, 12 dkg hrubej múky

Postup: Z bielkov vyšľaháme tuhý sneh, pomaly pridávame cukor, do ušľahaného primiešame orechy a múku. Cesto rozotrieme na vymastený, vysypaný plech a upečieme. Vychladnutý plát prekrojíme po dĺžke na 3 pásy a naplníme akýmkoľvek dobrým krémom (čokoládový, orechový vanilkový, ...), potrieme ním aj vrch a boky a polejeme čokoládovou polevou, alebo celý rez posypeme orechami. Môžeme prízobit' šľahačkou.

MREŽOVNÍK S MEDOM

Suroviny: 25 dkg hladkej múky „špeciál“, 15 dkg práškového cukru, 15 dkg „Palmarínu“, 2 celé vajcia, 2 polievkové lyžice medu, 1 prášok do pečiva

Postup: Všetko spolu spracujeme na hladké cesto a necháme asi 3 hodiny (zabalené v mikrotérovom sáčku) postáť v chladničke. Potom 2/3 cesta vyvaľkáme, pomocou valčeka preniesieme na vymastený plech a natrieme na hrubšie lekvárom. Zo zvyšnej 1/3 cesta šľúfame pásiky, ukladáme na lekvár do tvaru mriežky a upečieme do ružova (rýchlo sa pečie, nevysušíme).

Recepty vyskúšala, upiekla a odporúča Filka Petrášová.

Foto: Martina Humajová

MINISTRANT CHAMPIONS LEAGUE

(Miništrantský futbalový turnaj)

Všetko sa to uskutočnilo v sobotu, 3. februára, v telocvični Združenej strednej školy stavebnej v Prievidzi. Prvým bodom programu bola svätá omša pre všetkých miništrantov, po ktorej nám podali inštrukcie. Potom sme sa presunuli do už spomínanej telocvične a tam sa uskutočnilo rozlosovanie zápasov. Prišlo okolo 50-60 miništrantov z dekanátu Prievidza.

Družstvá boli rozdelené na starších a mladších.

Starší – skupina A: Piaristi, Chrenovec, Sebedražie, Prievidza – Zapotôčky. Starší – skupina B: Prievidza – mesto, Veľká Lehôtka, Handlová.

Mladší: Prievidza – mesto, Handlová, Piaristi, Prievidza – Zapotôčky, Sebedražie.

Ja som hral za Piaristov v skupine starších. Rozhodcom bol môj birmovný otec Juraj Orlík. Bez straty bodu a inkasovaného gólu sme sa dostali do finále. Tam sme sa stretli s Prievidza – mestom, čo bol pre nás vyrovnaný súper, o čom svedčí aj výsledok 0:0. Muselo sa predlžovať. V predĺžení gól nepadol, preto sa muselo rozhodnúť v jedenástkovom rozstreli. Išli kopat' traja hráči z nášho tímu, ale ja som medzi nimi nebol. Po prvej sérii sme prehrávali 0:1, mňa poslali kopat' jedenástku. Keby som nedal, prehrali by sme. Postavil som si loptu, pozrel som sa na bránu a nekompromisne som zavesil. Jedenástky sa kopali cez celú telocvičňu do malej bránky bez brankára- asi 1,5x1m. Súper nastrelil tyčku, podarilo sa nám dať ďalší gól a vyhrali sme.

Potom sme sa presunuli do Trnky, kde na nás čakal guláš. Po chutnom obede nasledoval vedomostný kvíz pre jednotlivé družstvá. V ňom sme prehrali s miništrantmi Prievidza – mesto o jeden bod, tak sa stali víťazmi vedomostného pohára. Hlavný organizátor, pán kaplán Daniel Markovič, potom vyhlásil výsledky. Získali sme pohár za prvé miesto v športovej časti – vo futbale. V kategórii mladších žiakov vyhralo družstvo Prievidza – mesto. Naši mladší spoluhráči skončili na treťom mieste.

Martin Humaj

Maňa

Vydáva: Tetulienka Marulienka

Adresa: Veľkonecpeľská 117, Prievidza; Tel.: 046/5419957; Mobil: 0904 197 251

E-mail: humajka@pobox.sk

Redaktori: Martin Humaj, Petra Humajová, Martinka Humajová

Grafická úprava a tlač: Ladislav Mečiar

A na záver... A na záver... A na záver...

V kupé vo vlaku sedí matka s dcérou, vojak a dôstojník. V tuneli padne facka a matka si myslí:

„Ale mám slušnú dcéru.“

Dcéra si myslí:

„Ale mám atraktívnu matku.“

Dôstojník si myslí:

„Vojačik si dovoľuje a ja to potom schytám.“

Vojak si myslí:

„Keď vojdeme do ďalšieho tunela, dám mu ešte jednu.“

O štvrtej nadržanom zazvoní u profesora telefón. Profesor zdvihne slúchadlo a počuje:

„Spíš?“

„Spím,“ odpovedá ospalý profesor.

„A my sa, dokelu, ešte učíme!“

Muž praží volské oko keď v tom momente do kuchyne vtrhne žena a začne kričať:

„POZOR!!! POZOR!!! VIAC OLEJA!!! POTREBUJEME VIAC OLEJA!!!! ZHORÍ TO.... POZOR!!!! OTOČIŤ, OTOČIŤ, OTOČIŤ.... RÝCHLO!!! POZOR!!! ZBLÁZNIL SI SA??? TEN OLEJ!!!! SOL!!!! NEZABUDNI NA SOL!!!!“

Muž už to nevydrží a úplne vynervovaný sa spýta:

„Čo tak reveš?!? Myslíš si že neviem urobiť volské oko????“

A žena kľudným hlasom odpovedá:

„To len aby si mal predstavu aké to je, keď po mne vrieskaš počas šoférovania.“

Boženka čaká svoje štvrté dieťa. V nedelňu poobede sedí v kresle a číta si noviny, keď tu naraz zdesene zvolá:

„Nie, to neprežijem!“

„Čo sa deje?“ pýta sa jej manžel.

„Predstav si, tu píš, že každé štvrté dieťa na svete je Číňan!“

Muž sa pýta Boha:

„Bože, prečo si stvoril ženu takú krásnu?“

„Aby si ju miloval.“

„A prečo si ju stvoril takú hlúpu?“

„Aby ona milovala teba.“

Ráno o tretej príde manžel opitý domov. Manželka leží v posteli a nespí. Muž si vezme stoličku a sadne si k nej. Žena sa prekvapene spýta:

„Čo to ma znamenať?“

Muž odpovie:

„Nič, len chcem sedieť v prvom rade, keď ten cirkus začne...“

Manželka sa pýta manžela:

„Videl si už pokrčenú stokorunáčku?“

„Videl...“

„A pokrčenú tisícokorunáčku?“

„Videl...“

„A pol milióna?“

„Tak pokrčeného pol milióna som ešte nevidel...“

„Tak potom choď do garáže a pozri sa na naše nové auto...“